

Fag:	KRISTENDOM-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSKUNNSKAP
Kode:	KRL120-B
Studiepoeng:	20
Vedtatt:	Vedtatt av Avdelingsstyret i møte 17. juni 2003 (sak A30/03) med senere justeringer av dekan våren 2006

Fagplanens inndeling:

1. Nasjonal rammeplan
2. Innledning til lokal fagplan
3. Innhold
4. Organisering og arbeidsformer
5. Vurderingsordning
6. Pensum og kunnskapskilder

1. Nasjonal rammeplan

(Det som står her i del 1, er direkte sitat fra nasjonal rammeplan)

Formål og egenart

Kristen tro og tradisjon utgjør en dyp og bred strøm i norsk kultur og historie. Kristne tradisjoner og forestillinger preger samfunnet vårt på mange plan. Det gjelder blant annet høytider og skikker, moral og rett, språk og litteratur, musikk og kunst. Samtidig blir det norske samfunnet i økende grad sammensatt av grupper som bygger sin identitet på andre tros- og livssynstradisjoner enn den kristne, eller på et ikke-religiøst livssyn.

KRL-faget er tverrfaglig. Det har røtter i ulike akademiske fagtradisjoner, blant annet kristendoms-kunnskap, religionsvitenskap, teologi og filosofi, men faget står også i nær forbindelse med en rekke samfunns- og kulturfag. Og faget har viktige estetiske perspektiver.

Lærerstudentene skal utvikle kompetanse i å forstå så vel norsk kultur og tradisjon som den flerkulturelle virkeligheten. Som det tilsvarende faget i grunnskolen har kristendoms-, religions- og livssynskunnskap i lærerutdanningen en brobyggerfunksjon og skal bidra til å skape økt forståelse, respekt, åpenhet og fredelig sameksistens. Faget skal bygge opp under felles verdier og fremme toleranse og aksept for ulikhet. Vektingen mellom kristendom og andre religioner og livssyn skal være om lag som i læreplanen for grunnskolen.

Målområder

Arbeidet med målområdene skal sikre et vekselspill mellom teoretisk kunnskap, praksiserfaring, faglig utvikling og didaktisk refleksjon.

Faglig og fagdidaktisk kunnskap

Kristendom

Studentene skal

- ha kunnskap om Bibelen – dens tilblivelse, inndeling, hovedinnhold, sentrale fortellinger og litterære uttrykksformer – og Bibelens betydning som kultur- og troskilde

- ha god kunnskap om kristendommens historie og kristenlivet i vår tid: viktige skikkelser, kristne ritualer og høytider, religiøse symboler og lokalt kristenliv knyttet til Den norske kirke og andre kristne trossamfunn
- kunne gjøre rede for hovedtrekkene i kristen troslære og etikk

Andre religioner og livssyn

Studentene skal

- ha kunnskap om hinduisme, buddhisme, jødedom og islam og kunne drøfte likheter og forskjeller i ulike religiøse tradisjoner
- ha kunnskap om sekulære livssyn, blant annet livssynshumanismen i Norge
- ha kjennskap til utviklingen av det religiøse livet i verden i dag og ha forståelse for den betydning religion og livssyn har for individet og samfunnet, inkludert kjønns- og likestillingsperspektivet

Etikk og filosofi

Studentene skal

- ha kunnskap om grunnleggende etiske teorier, om etiske verdier i de viktigste religions- og livssynstradisjonene og om den kristne etikken som basis for barnehagens og skolens verdiforankring
- forstå betydningen av religion og livssyn for barns sosialisering, inkludert kjønns- og likestillingsperspektivet
- kjenne til sentrale tenkere og ideer fra vestens filosofihistorie, med særlig vekt på menneskesynet
- ha kunnskap om og kunne drøfte betydningen av ulike menneskerettskonvensjoner, for eksempel verdenserklæringen om menneskerettighetene, FNs internasjonale konvensjoner om menneskerettighetene, FNs barnekonvensjon og ILO-konvensjonen om urfolk og stammefolk i selvstendige stater

Å være lærer i KRL

Studentene skal

- ha kunnskap om grunnskolefagets historie, begrunnelse, innhold og formål og det regelverket som gjelder for faget
- være i stand til å planlegge, gjennomføre og vurdere KRL-opplæring på en selvstendig og faglig gjennomtenkt måte
- kunne legge til rette for lokal tilpasning av opplæringen
- kunne gi tilpasset opplæring ut fra elevenes tros- og livssynsgrunnlag
- ha forståelse for oppgaven som verdiformidler i et flerkulturelt samfunn
- kunne benytte IKT som redskap og vurdere bruken av dette redskapet i et etisk perspektiv

Samhandling og refleksjon

Studentene skal

- ha yrkesetisk kompetanse og kunne reflektere over sin rolle som KRL-lærere
- kunne utvikle tillitsforhold og samarbeid med elever og foreldre/foresatte med ulik kulturell og religiøs bakgrunn
- kunne hjelpe hver enkelt elev videre i eksistensielle spørsmål av etisk, religiøs og livssynsmessig art
- kunne drøfte etiske spørsmål på grunnlag av faglig kunnskap og innsikt i elevenes livssituasjon
- kunne bruke faglig og praktisk kompetanse innenfor KRL-faget i dialog og samarbeid med andre fag

Påbygning

10 studiepoeng

Som påbygning til den obligatoriske studieenheten kan det tilbys en KRL-enhet på 10 studiepoeng. Påbygningsenheten har egenverdi som kompetanseheving og kan være nødvendig ved videre studier.

2. Innledning til lokal fagplan

Gjennom studiefaget KRL er hovedoppgaven å kvalifisere studentene for undervisning i KRL-faget i grunnopplæringa. Faget gir grunnleggende kunnskap om ulike religioner og livssyn, så vel som om etikk og filosofi. Faget skal slik gjøre studentene i stand til å forstå det flerkulturelle samfunnet elevene representerer, og kunne legge til rette for dialog og samtale som fremmer identitetsutvikling blant elevene. Studiet søker, gjennom en kritisk tilnærming, å drøfte skolens verdigrunnlag og fellesverdier i møte med så vel kristendommen som andre religioner og livssyn. I denne sammenhengen vil likestillings- og kjønnsproblematikken ha en naturlig plass. Erfaringer fra praksisfeltet er viktige for valg og vektlegging av kunnskap i faget. Faget vil også bære preg av de lokale muligheter Trondheim som økumenisk og flerreligiøs by gir.

3. Innhold

Faglig og fagdidaktisk kunnskap

Kristendom:

Bibelen

Studentene skal bli kjent med Bibelen som litterært verk og hellig skrift for to religioner. Fra Bibelens første del vektlegges urhistorien, fedrehistorien, Moses-fortellingene og utvalgte fortellinger om David. Fra Bibelens andre del er Jesusfortellingene i evangeliene det sentrale. Det fokuseres på Bibelens og historiens Jesus, med vekt på kilder og kildekritikk. Bruk av fortellingsdidaktikk og drama vil være naturlig i det fagdidaktiske arbeidet i møte med bibeltekstene.

Kirkehistorie og konfesjonskunnskap

Kirkehistoriske perioder som berøres er oldkirken, middelalderen, reformasjonen og vår tids kristendom i møte med en pluralistisk og flerreligiøs virkelighet. Fra norsk kirkehistorie vektlegges trosskiftet og Nidaros' rolle i kirkens historie. Kirkens selvforståelse i dag blir også sentralt. Bruk av nærmiljøet vil prege den fagdidaktiske tenkningen omkring de kirkehistoriske temaene.

Kristen tro og livstolkning

Kristen troslære blir belyst både ut fra et historisk og et aktuelt perspektiv. De oldkirkelige bekjennelseskraftene gir et godt utgangspunkt for å bli kjent med den kristne tradisjonens tro. Mangfoldet av kristne trosoppfatninger i dag blir belyst ved gjennomgang av utvalgte kirkesamfunn. Hovedvekten vil ligge på den lutherske kirkes lære, men studentene skal også bli kjent med andre kirkesamfunn, som for eksempel den katolske kirke og pinsebevegelsen. Religionssosiologi blir trukket inn for å kartlegge samfunnets og samtidens trosholdinger. Kristne minoriteters situasjon i skole og samfunn blir også berørt.

Andre religioner og livssyn:

Identitet og dialog

Religionssosiologisk kunnskap om det flerreligiøse og flerkulturelle Norge vil være en forutsetning for å forstå de ulike religioners og livssyns betydning i dag. I studiet av de enkelte religioner og livssyn vil en historisk innfallsvinkel ligge til grunn. I det fagdidaktiske arbeidet med religioner og livssyn legges det vekt på å framstille hver tradisjon ut fra sin egenart, slik at elever som tilhører ulike tradisjoner, kan kjenne seg igjen, samtidig som det legges til rette for en ekte dialog basert på kunnskap om hverandres tro og livssyn. Religionssammenligning og religionskritikk i møte med så vel kristendommen som andre religioner, hører naturlig hjemme her.

Islam, jødedom og østlige religioner

Islam, som den største av religionene i Norge utenom kristendommen, vil bli vektlagt. Islam studeres ut fra sin historie og ulike retninger, i tillegg til tro og religiøs praksis i dag. Både Islams religiøse og politiske rolle blir behandlet. Islam i Norge og muslimske barn i møte med norsk skole er derfor et sentralt tema i fagdidaktisk sammenheng. I jødedommen behandles hovedtrekk ved tro og tradisjon. Jødernes lidelser under 2. verdenskrig er et tema som også vil bli knyttet opp mot til menneskerettighetene. Studentene skal også få kjennskap til hovedtrekk ved buddhisme og hinduisme, og i tillegg andre religioner og livssyn som er representert i den norske skolen.

Livssynshumanisme

Livssynshumanismen med vekt på Humanetisk Forbund (HEF) og HEF's betydning for livssynsundervisninga i norsk skole er et viktig emne i studiet. Ulike retninger innenfor sekulærhumanismen blir berørt; eksempelvis med ateistisk eller agnostisk begrunnelse. Naturalismen og nyere bevegelser preget av naturalistisk tankegang inngår i dette emnet.

Nyreligiøsitet

Typiske trekk ved dagens nyreligiøsitet vil bli berørt og gir et godt utgangspunkt for bedre å forstå samtidens åndelige trender og tenkemåte.

Etikk og filosofi:

Filosofi, etikk og verdiformidling.

Temaet filosofi og etikk i forhold til barn har en viktig plass i studieenheten. Studentene skal bli kjent med hovedtrekk ved barns og unges kognitive, etiske og moralske utvikling, samt problematikk og utfordringer knyttet til etikkundervisning og verdiformidling i skolen. Studentene skal bli kjent med utvalgte filosofer, med vekt på de filosofene elevene skal møte i grunnskolefaget. De skal eksempelvis kunne filosofere sammen med barn, der filosofiens store spørsmål møter barns undring. Synet på mennesket har en sentral plass i faget, og belyses ved tenkere fra antikken til vår tid.

I faget drøftes også etikkens grunnlag og utforming. Det rettes fokus mot etiske modeller og bruk av dem i arbeid med etiske problemstillinger. Etikkens utfordringer i brytningen mellom det premoderne, moderne og postmoderne vil bli drøftet. Sentralt står utfordringer knyttet til kristne og humanistiske verdier i møte med pluralisme og religiøst og livssynsmessig mangfold.

FNs internasjonale konvensjoner berøres også, med særlig vekt på menneskerettighetserklæringene. Det fokuseres hovedsakelig på menneskerettighetenes bakgrunn og funksjon. Utfordringer menneskesynet står overfor i dag gis særlig vekt.

Å være lærer i KRL

Fagets bakgrunn og intensjon

Studentene skal gjøre seg kjent med norsk skolehistorie med vekt på KRL-fagets rolle. Fagets historie, begrunnelse og utvikling fra 1997 til i dag blir vektlagt. Her står debatten om fagets innhold og retten til delvis fritak sentralt.

Studentene skal ha kjennskap til den rollen religion og livssyn spiller i dag. De skal kjenne aktuell norsk skoledebatt og kunne forstå betydningen skolen har som verdiformidler i et flerkulturelt samfunn. Det legges særlig vekt på skolens utfordring med å fremme toleranse og respekt for ulikhet.

Studentene skal ha kunnskap om innholdet i gjeldende læreplan for grunnopplæringa.

Tilpasset opplæring og fritaksproblematikk

Differensiering og tilpasset opplæring innenfor KRL, i spenningen mellom identitet og dialog, vil være viktig for studentenes arbeid både teoretisk og i praksisfeltet. Det er en betingelse for å kunne oppøve ferdigheter i å undervise i faget, at studentene har praksis i KRL i grunnskolen. Kontekstuell religions- og livssynsundervisning, der en tar utgangspunkt i lokal religiøsitet og livstolking, vil bli vektlagt i det fagdidaktiske arbeidet.

Praksis

I praksisperiodene skal studentene delta i og ha ansvar for undervisning i KRL og i annen undervisning der KRL deltar, og dessuten kunne reflektere over sin egen rolle ut fra en fagdidaktisk synsvinkel. Undervisningserfaringer fra praksis skal dokumenteres og kan være en del av studentenes mappeinnlevering i faget.

IKT

I arbeidet med KRL-faget er bruken av IKT et sentralt medium og hjelpemiddel. Studentene skal blant annet gjennom utprøving få kompetanse i å se mulighetene internett gir for kunnskap på området. Samtidig skal de arbeide med kriterier for kritisk vurdering av informasjon på nettet.

Samhandling og refleksjon

Yrkesetikk

Læreren som etisk aktør og forbilde er et sentralt tema innenfor yrkesetikken. Studentene skal utvikle kompetanse til å kunne reflektere omkring egne verdier i møte med elever, kolleger og skolens verdier.

Lærerrollen i et fag der ulike religioner og livssyn skal framstilles ut fra sin egenart, og der ingen sitter med fasitsvarene, utfordrer lærerens evne til saklighet og toleranse. Møtet med elevenes eksistensielle spørsmål knyttet til tro og livssyn utfordrer også læreren i forhold til eget livssyn. Studentene skal i løpet av studiet skrive en logg der de gjør rede for egne refleksjoner i møte med lærerrollen i faget.

Innenfor emnet etikk skal studentene arbeide med tema som skal bidra til å heve deres kompetanse som omsorgsperson i skolen. Tverrfaglige emner som *Barn og unge i sorg og krise* vil derfor prioriteres.

Dialog

Diskusjon og samtale i grupper skal bidra til å utvikle studentenes evne til å stimulere individuell og kulturell identitetsutvikling hos elever med ulik religiøs og livssynsmessig bakgrunn. Her blir samarbeidet skole - hjem helt sentralt. Studentene skal også utvikle kompetanse og motivasjon for tverrfaglig samarbeid, som kan hjelpe elevene i deres søking etter helhet og sammenheng både i sine liv generelt og i sin skolehverdag spesielt.

Estetikk og kreativitet

Den estetiske dimensjonen, konkretisert gjennom for eksempel litteratur, billedkunst, fotografi, arkitektur, sang og musikk skal være integrert i fagstoffet. Den estetiske siden av faget åpner for et helhetlig perspektiv og for samarbeid og samhandling med de andre fagene. Studentene skal også utvikle kompetanse i bruk av kreative arbeidsformer der eleven og elevaktiviteter er i fokus.

Grunnleggende ferdigheter i faget

I studieemnet skal de grunnleggende ferdighetene, som er integrert i kompetansemålene i grunnopplæringen, komme tydelig fram. De skal bidra til utvikling av og er en del av fagkompetansen.

4. Organisering og arbeidsformer

Studentene vil møte varierte arbeidsformer i faget, for eksempel forelesninger, gruppearbeid med framlegg og respons, diskusjons- og samtaleforum, tema- og prosjektarbeid og ulike samarbeidsopplegg med andre fag. Lokale ekskursjoner gir gode muligheter for møte med personer av ulik kultur- og trobakgrunn, og kan gi økt forståelse for religioners og livssyns betydning for mennesker i dag. Gjesteforelesere fra og besøk hos ulike religions- og livssynsamfunn er en viktig del av studiet. Trondheim gir gode muligheter for begge deler.

Selvstudium er en forutsetning for god innsikt i faget. Faglærerne vil derfor så langt det er mulig gi individuell veiledning.

Obligatorisk studiedeltaking

- Ekskursjoner
- Veiledning under arbeidet med mappa
- Framlegg av og respons på gruppearbeid i klassen
- Studievurdering

Nærmere opplysninger om emner og tidspunkter for den obligatoriske studiedeltakinga blir gitt i semesterplanen. Det vises ellers til Regler for frammøte og studiegang ved Avdeling for lærer- og tolkeutdanning.

5. Vurderingsordning

Obligatoriske arbeidskrav

- En logg der studenten reflekterer over sin egen rolle som KRL-lærer i grunnskolen
- Arbeid knyttet til praksis
- Arbeid knyttet til ulike målområder i faget.

Et utvalg av arbeidene inngår i eksamensmappa. Semesterplanene vil opplyse nærmere hvor de ulike arbeidskravene ligger i studieåret.

Obligatoriske arbeidskrav vurderes med vurderingsuttrykkene godkjent/ikke godkjent, og teller ikke ved fastsettelse av endelig karakter. Endelig karakter blir ikke gitt før obligatoriske arbeidskrav er godkjent.

Karakteren i faget fastsettes på grunnlag av to deler, som hver teller 50 %

Del 1. Mappe som består av et utvalg arbeider

Arbeidene i mappa skal dekke ulike områder i faget. Krav til antall mappebidrag, omfanget av dem og andre mer spesifikke krav vil framgå av semesterplanene.

Del 2. Individuell skriftlig prøve, 6 timer

Både del 1 og del 2 må være bestått for å få karakter i faget. Ved fastsetting av endelig karakter er del 2 utslagsgivende.

6. Pensum og kunnskapskilder

Pensumlistene produseres av biblioteket og finnes på følgende adresse <http://www.alt.hist.no/biblioteket/> på avdelingens hjemmesider. Pensumlistene redigeres av biblioteket. Spørsmål rettes til faglig ansvarlig.